Καστανιά και Αγρο-Δασοπονία στην ΠΕ Χανίων

Διερεύνηση δυνατοτήτων διατήρησης του ιδιόρρυθμου γενετικού υλικού καστανιάς του Ν. Χανίων μέσω της προστασίας γενοτύπων των εντοπίων ποικιλιών και της ενίσχυσης της εμπορευσιμότητας του καστάνου

Δρ. Στέφ. Διαμαντής
Επιστημονικός Συνεργάτης ΜΑΙΧ
570 06 Βασιλικά, Θεσσαλονίκη
E-mail: stephdiamandis2@ gmail.com

Η καλλιέργεια της καστανιάς αποτελεί σημαντική Αγρο-Δασοπονική δραστηριότητα στον ορεινό όγκο της ΠΕ Χανίων

Εξάπλωση της καστανιάς στο Ν. Χανίων

Επιφάνεια = 8.752 στρέμματα
Αριθμός δένδρων ~ 100.000

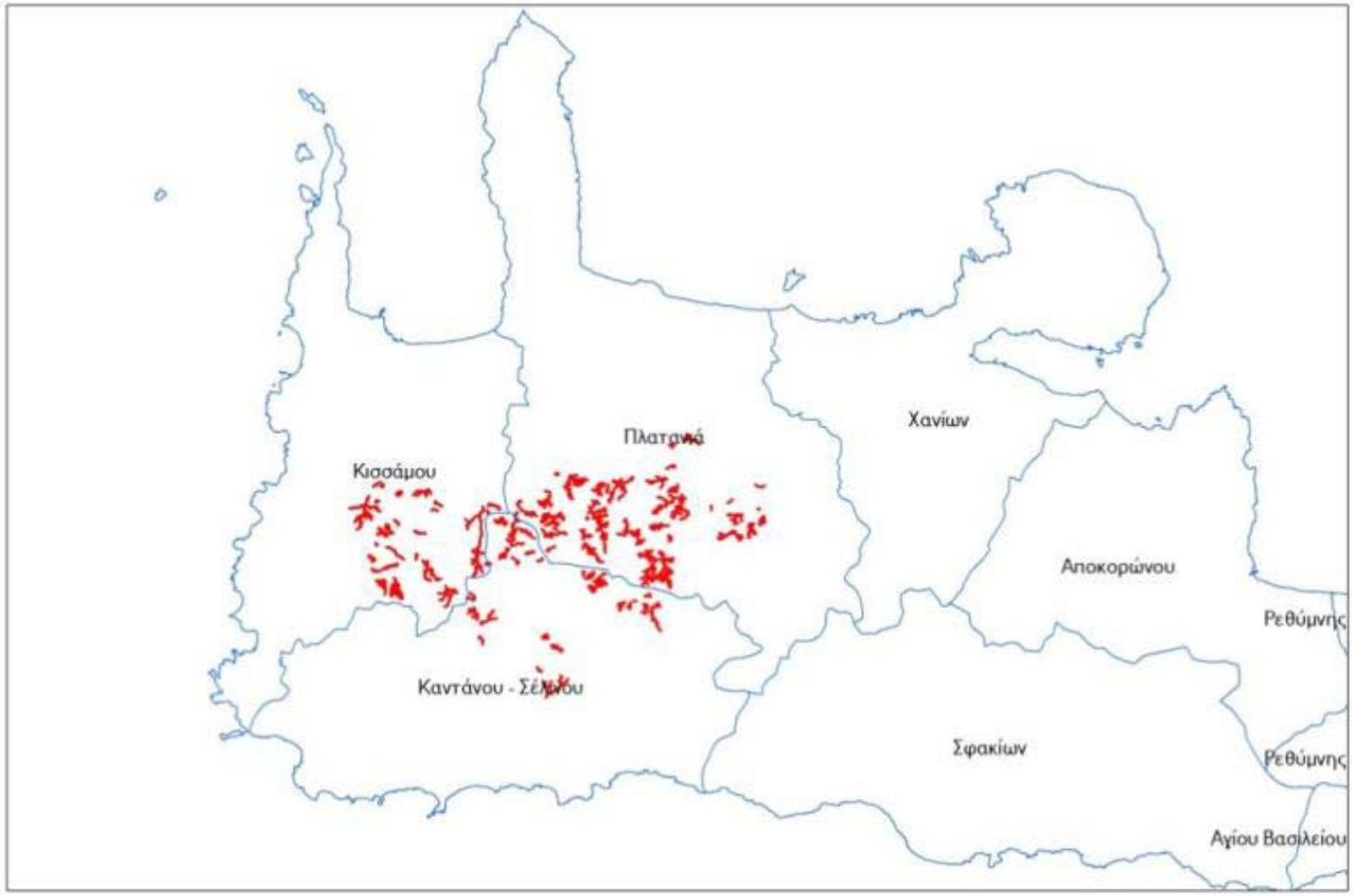

Κατανομή της καστανοκαλλιέργειας σε 3 Δήμους της ΠΕ Χανίων

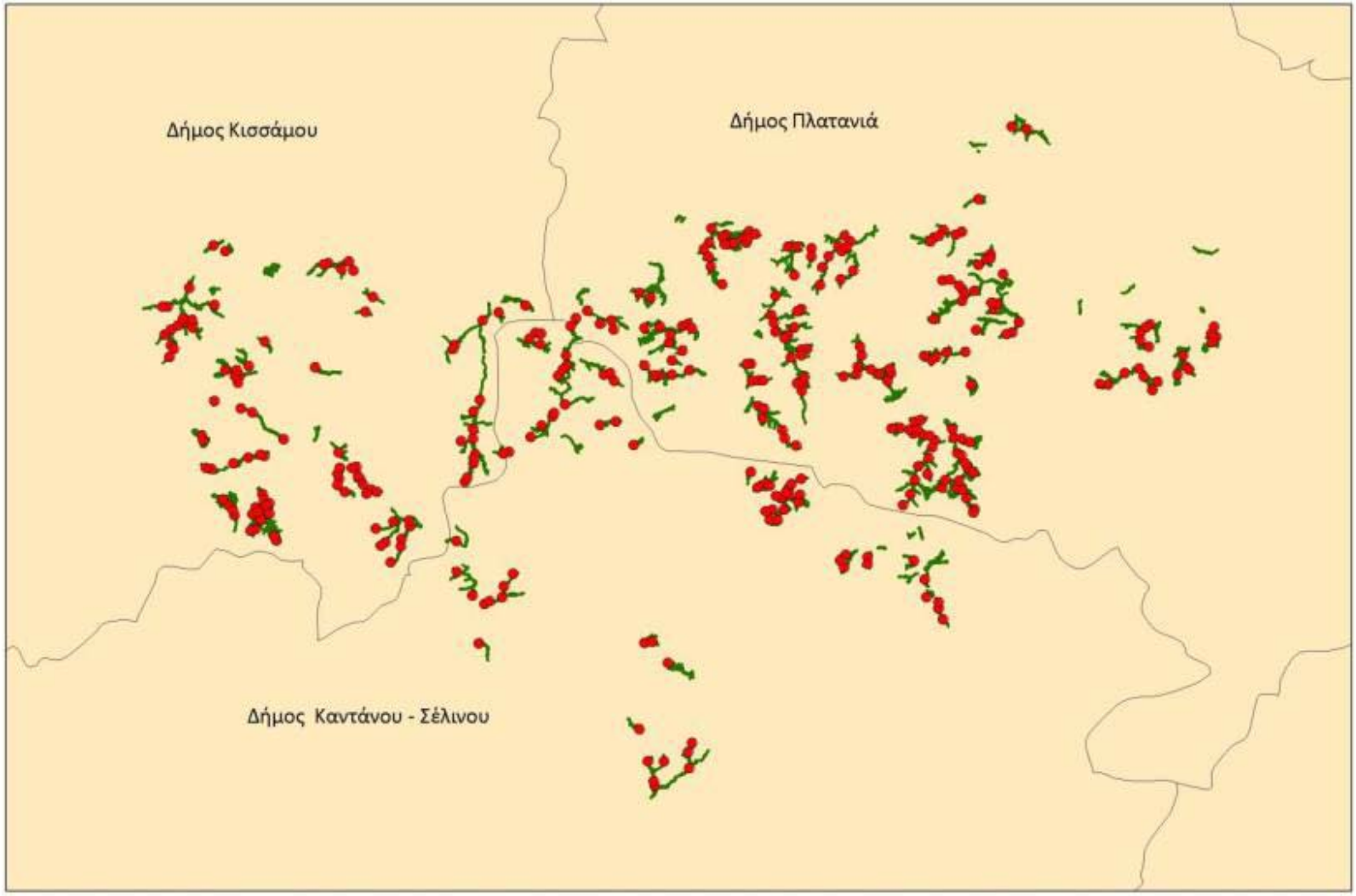

Πανοραμική άποψη καστανεώνων οι οποίοι περιορίζονται κατά μήκος ρεματιών

Ο καστανεώνας επεκτείνεται κατά μήκος της ρεματιάς όπου αναβλύζει υγρασία.....

...ενώ οι πλαγιές καλύπτονται με Μακκία ή φρυγανώδη βλάστηση

Επικλινείς, γυμνές πλαγιές με την καστανιά να περιορίζεται στις ρεματιές

Στις επικλινείς αυτές πλαγιές οι καστανεώνες παίζουν σημαντικό ρόλο στην προστασία του εδάφους

Τέτοιοι καστανεώνες αποτελούν αναμφίβολα Αγρο-Δασοπονικά οικοσυστήματα

Μεγάλες κλίσεις και αβαθή εδάφη χαρακτηρίζουν την πλειονότητα των καστανεώνων της Κρήτης

Καστανεώνας στην περιοχή Έλους με χαρακτηριστικά δάσους και βαθμίδωση με ξερολιθιές

Πυκνός καστανεώνας σε οριακές κλιματεδαφικές συνθήκες

Περιφραγμένοι καστανεώνες αποτελούν χώρους ενδιαίτησης κοπαδιών ιδιαίτερα κατά τους θερμούς θερινούς μήνες

.....οπότε αναγκαστικά τα δένδρα πρέπει να προστατεύονται από τα γίδια !!

Δένδρα μεγάλης ηλικίας, ακλάδευτα, μάλλον εγκαταλειμμένα

Σε τέτοιους καστανεώνες θα έπρεπε να εφαρμόζονται εξυγιαντικές υλοτομίες και απομάκρυνση των νεκρών δένδρων

Απώλειες δένδρων από συνδυασμό καταπονήσεων

Ελάχιστες νέες φυτεύσεις σε βαθμίδες

Καστανεώνας μεγάλης ηλικίας αλλά έντονα κλαδεμένος με ανανεωμένη κόμη – επιθυμητή επέμβαση

Το Κρητικό κάστανο επιτυγχάνει στην αγορά εξαιρετικά υψηλές τιμές (**5,98 €**)

Κάστανα
Κρήτης 7,39 €

Κάστανα Κρήτης .....για ψητά **6,00 €**

Ο πληθυσμός καστανιάς της Κρήτης

Τρείς κύριοι υπο-πληθυσμοί με διακριτούς καρπούς και περίοδο ωρίμανσης**:**

1. **Τα Ρογδιανά** *πρώϊμα, με άριστη εμφάνιση και γεύση*
2. **Τα Στροβλιανά** *μεσο-όψιμα*
3. **Τα Μαυροκάστανα** *όψιμα*

•Στα διάφορα ορεινά χωριά όμως οι παραγωγοί διακρίνουν και άλλες μορφές όπως τις:

•Καθαροκαστανιά *όψιμη*
•Πατσωτή *πρώϊμη*
•Πλαγιομαλάτη *μεγαλόκαρπη μεν αλλά ξεφλουδίζουν δύσκολα, άνοστα*
•Βαβουλεδιανή *όψιμη, κακή ποιότητα καρπού*
•Λιότικη ή Ελιότικη *όψιμη*
•Αγριοκάστανα *πολύμορφα*

Ερευνητικό έργο με τίτλο:

«Διερεύνηση δυνατοτήτων διατήρησης του ιδιόρρυθμου γενετικού υλικού καστανιάς του Ν. Χανίων μέσω της προστασίας γενοτύπων των εντοπίων ποικιλιών και της ενίσχυσης της εμπορευσιμότητας του κάστανου»

Το έργο είναι ενταγμένο στον Άξονα Προτεραιότητας 7 «Εφαρμοσμένη Έρευνα» του Χρηματοδοτικού Προγράμματος «Προστασία και αναβάθμιση Δασών 2016». Χρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο του ΥΠΕΝ.

Διάρκεια υλοποίησης 4 έτη (2017-2020).

«Τελικός Δικαιούχος» του έργου είναι η Δ/νση Προγραμματισμού & Δασικής Πολιτικής της Γεν. Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος του ΥΠΕΝ, με συνεργαζόμενο Φορέα τη Διεύθυνση Δασών Χανίων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.

«Ανάδοχος» είναι το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων το οποίο αναλαμβάνει, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δασών Χανίων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, την υλοποίηση του Ερευνητικού Προγράμματος.

Σκοπός του Έργου είναι:

- Η προστασία και η αξιοποίηση των σημαντικών εντόπιων «ποικιλιών» καστανιάς και,

- Η επέκταση της καλλιέργειας της καστανιάς, η προώθηση ενός σύγχρονου τρόπου καλλιέργειας, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κάστανου και η ενθάρρυνση της μεταποίησής του.

<u>Στόχοι:</u>

1. Προστασία, καλλιέργεια και ανάδειξη των καστανεώνων του Ν. Χανίων ως βασικό στοιχείο της βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος,

2. Διατήρηση του εντόπιου γενετικού υλικού,

3. Προστασία της καστανιάς από γενετική διάβρωση και αποτροπή εισαγωγής νέων ασθενειών & εντόμων,

4. Αποτροπή εγκατάστασης καστανεώνων σε μη συμβατές περιοχές,

5. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος «Ορεινό κάστανο Ν. Χανίων» και ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας και της εμπορευσιμότητάς του μέσω της μεταποίησης.

Το Ερευνητικό Έργο περιλαμβάνει

7 Δράσεις

2016		2017												2018												2019												2020									
11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48

ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Σύνταξη χάρτη καταλληλότητας & γονιμότητας εδαφών,
2. Δημιουργία Μονάδας Διατήρησης Πολ/κού υλικού
3. Έρευνα γενετικής καθαρότητας των «ποικιλιών» της Κρήτης,
4. Σύνταξη προτύπου διαχείρισης των καστανεώνων και του κάστανου μέχρι το τελικό στάδιο κατανάλωσής του,
5. Μακροπρόθεσμη διατήρηση του φυτικού γενετικού υλικού με τη μέθοδο της κρυογονικής, μέσω δημιουργίας Τράπεζας Γενετικού Υλικού,
6. Κοινωνικο-οικονομική έρευνα σε περιοχές καστανοκαλλιέργειας με καταγραφή των τάσεων επέκτασής της και σχέδιο προώθησης του νέου προϊόντος: «Ορεινό Κάστανο Ν. Χανίων»,
7. Ενέργειες ενημέρωσης -ευαισθητοποίησης - προβολής - προώθησης του κάστανου και των μεταποιημένων προϊόντων του.

Όπου υπάρχει διαθέσιμο νερό και όξινα εδάφη θα μπορούσε να επεκταθεί η καλλιέργεια της καστανιάς αντί της ελιάς

Νέα αγροτεμάχια διαμορφώνονται με βαθμίδωση κοντά σε ζώνη καστανιάς αλλά .....για εγκατάσταση ελαιώνων

1. Σύνταξη χάρτη καταλληλότητας & γονιμότητας εδαφών,
2. Δημιουργία Μονάδας Διατήρησης Πολ/κού υλικού,
3. Έρευνα γενετικής καθαρότητας των «ποικιλιών» της Κρήτης,
4. Σύνταξη προτύπου διαχείρισης των καστανεώνων και του κάστανου μέχρι το τελικό στάδιο κατανάλωσής του,
5. Μακροπρόθεσμη διατήρηση του φυτικού γενετικού υλικού με τη μέθοδο της κρυογονικής, μέσω δημιουργίας Τράπεζας Γενετικού Υλικού,
6. Κοινωνικο-οικονομική έρευνα σε περιοχές καστανοκαλλιέργειας με καταγραφή των τάσεων επέκτασής της και σχέδιο προώθησης του νέου προϊόντος: «Ορεινό Κάστανο Ν. Χανίων»,
7. Ενέργειες ενημέρωσης -ευαισθητοποίησης - προβολής - προώθησης του κάστανου και των μεταποιημένων προϊόντων του.

Μονάδα Διατήρησης των διαφόρων υπο-πληθυσμών

……και οι ιδρυτές της !!!!

ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Σύνταξη χάρτη καταλληλότητας & γονιμότητας εδαφών,
2. Δημιουργία Μονάδας Διατήρησης Πολ/κού υλικού
3. Έρευνα γενετικής καθαρότητας των «ποικιλιών» της Κρήτης,
4. Σύνταξη προτύπου διαχείρισης των καστανεώνων και του κάστανου μέχρι το τελικό στάδιο κατανάλωσής του,
5. Μακροπρόθεσμη διατήρηση του φυτικού γενετικού υλικού με τη μέθοδο της κρυογονικής, μέσω δημιουργίας Τράπεζας Γενετικού Υλικού,
6. Κοινωνικο-οικονομική έρευνα σε περιοχές καστανοκαλλιέργειας με καταγραφή των τάσεων επέκτασής της και σχέδιο προώθησης του νέου προϊόντος: «Ορεινό Κάστανο Ν. Χανίων»,
7. Ενέργειες ενημέρωσης -ευαισθητοποίησης - προβολής - προώθησης του κάστανου και των μεταποιημένων προϊόντων του.

1. Σύνταξη χάρτη καταλληλότητας & γονιμότητας εδαφών,
2. Δημιουργία Μονάδας Διατήρησης Πολ/κού υλικού
3. Έρευνα γενετικής καθαρότητας των «ποικιλιών» της Κρήτης,
4. Σύνταξη προτύπου διαχείρισης των καστανεώνων και του κάστανου μέχρι το τελικό στάδιο κατανάλωσής του,
5. Μακροπρόθεσμη διατήρηση του φυτικού γενετικού υλικού με τη μέθοδο της κρυογονικής, μέσω δημιουργίας Τράπεζας Γενετικού Υλικού,
6. Κοινωνικο-οικονομική έρευνα σε περιοχές καστανοκαλλιέργειας με καταγραφή των τάσεων επέκτασής της και σχέδιο προώθησης του νέου προϊόντος: «Ορεινό Κάστανο Ν. Χανίων»,
7. Ενέργειες ενημέρωσης -ευαισθητοποίησης - προβολής - προώθησης του κάστανου και των μεταποιημένων προϊόντων του.

Η εξαιρετική ποιότητα (νοστιμιά, μέγεθος, εύκολο ξεφλούδισμα) του μοναδικού Κρητικού κάστανου μπορεί να εξασφαλίσει και Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (ΠΟΠ) και να αποτελέσει και εξαγώγιμο προϊόν. Ήδη έχει υποβληθεί σχετικός φάκελλος στην Περιφέρεια Κρήτης.

Οι Κρήτες καστανοπαραγωγοί θα ενεργήσουν σοφά και καινοτόμα εάν στραφούν οργανωμένα και προς τη βιολογική καλλιέργεια κάστανου καθόσον ήδη δεν χρησιμοποιούν λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

1. Σύνταξη χάρτη καταλληλότητας & γονιμότητας εδαφών,
2. Δημιουργία Μονάδας Διατήρησης Πολ/κού υλικού
3. Έρευνα γενετικής καθαρότητας των «ποικιλιών» της Κρήτης,
4. Σύνταξη προτύπου διαχείρισης των καστανεώνων και του κάστανου μέχρι το τελικό στάδιο κατανάλωσής του,
5. Μακροπρόθεσμη διατήρηση του φυτικού γενετικού υλικού με τη μέθοδο της κρυογονικής, μέσω δημιουργίας Τράπεζας Γενετικού Υλικού,
6. Κοινωνικο-οικονομική έρευνα σε περιοχές καστανοκαλλιέργειας με καταγραφή των τάσεων επέκτασής της και σχέδιο προώθησης του νέου προϊόντος: «Ορεινό Κάστανο Ν. Χανίων»,
7. Ενέργειες ενημέρωσης -ευαισθητοποίησης - προβολής - προώθησης του κάστανου και των μεταποιημένων προϊόντων του.

Τα τελευταία 10 περίπου χρόνια σημειώνεται στη χώρα μας σημαντική ανάκαμψη στην καλλιέργεια της καστανιάς. Η καταπολέμηση του έλκους της καστανιάς σε εθνικό επίπεδο με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ και το Πράσινο Ταμείο του ΥΠΕΝ, η οικονομική κρίση αλλά και οι εξαγωγές κάστανου στην Ιταλία ενθαρρύνουν πολλούς παραγωγούς στην επανακαλλιέργεια των κτημάτων τους αλλά και ίδρυση νέων φυτειών.

Ήδη τα τελευτία 2 χρόνια η ετήσια εθνική παραγωγή έφθασε τους 18.000 τόν. με ανερχόμενη τάση.

Τώρα η προσπάθειά μας επικεντρώνεται στην προώθηση της μεταποίησης, ενός τομέα που η χώρα μας βρίσκεται πολύ πίσω από άλλες καστανοπαραγωγές χώρες. Η μεταποίηση κάστανου στη Ελλάδα είναι ανύπαρκτη τη στιγμή που στην Ευρωπαϊκή αγορά καταναλώνεται μεγάλη σειρά μεταποιημένων προϊόντων.

Αν και τα τελευτία 5 χρόνια η χώρα μας εξάγει κάστανο στην Ιταλία, εν τούτοις η Ελληνική αγορά παραμένει ελλειμματική. Η χώρα μας εισάγει κάθε χρόνο 6-7.000 τόνους νωπό κάστανο από την Τουρκία, Πορτογαλία, Κίνα και τη Ν. Κορέα

Εισάγουμε και άγνωστη ποσότητα μεταποιημένου κάστανου από την Ιταλία, τη Γαλλία και την Τουρκία

Πανάκριβα ηδύποτα με γεύση κάστανου

Μπύρες εξαιρετικής ποιότητας από κάστανο

Το στεγνό αποφλοιωμένο κάστανο αποτελεί καθημερινότητα στην Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία και Πορτογαλία

Εισάγουμε αλεύρι χωρίς γλουτένη ενώ εγκαταλείπουμε ανυπολόγιστες ποσότητες κάστανου στις φυτείες μας

Στις Μεσογειακές χώρες το καστανάλευρο χρησιμοποιείται ευρέως στη ζαχαροπλαστική. Πόσες Ελληνίδες νοικοκυρές το γνωρίζουν;

Ποικιλία μεταποιημένων προϊόντων κάστανου

Υπέροχα ζυμαρικά από καστανάλευρο

Νιφάδες κάστανου

Η κρέμα κάστανου, οι τούρτες, τα marrons glacés αποτελούν ακριβοπληρωμένα επιδόρπια

agrimontana®

Το marrons glacés αποτελεί την κορυφή στη μεταποίηση του κάστανου

Marrons glaces Ιταλίας

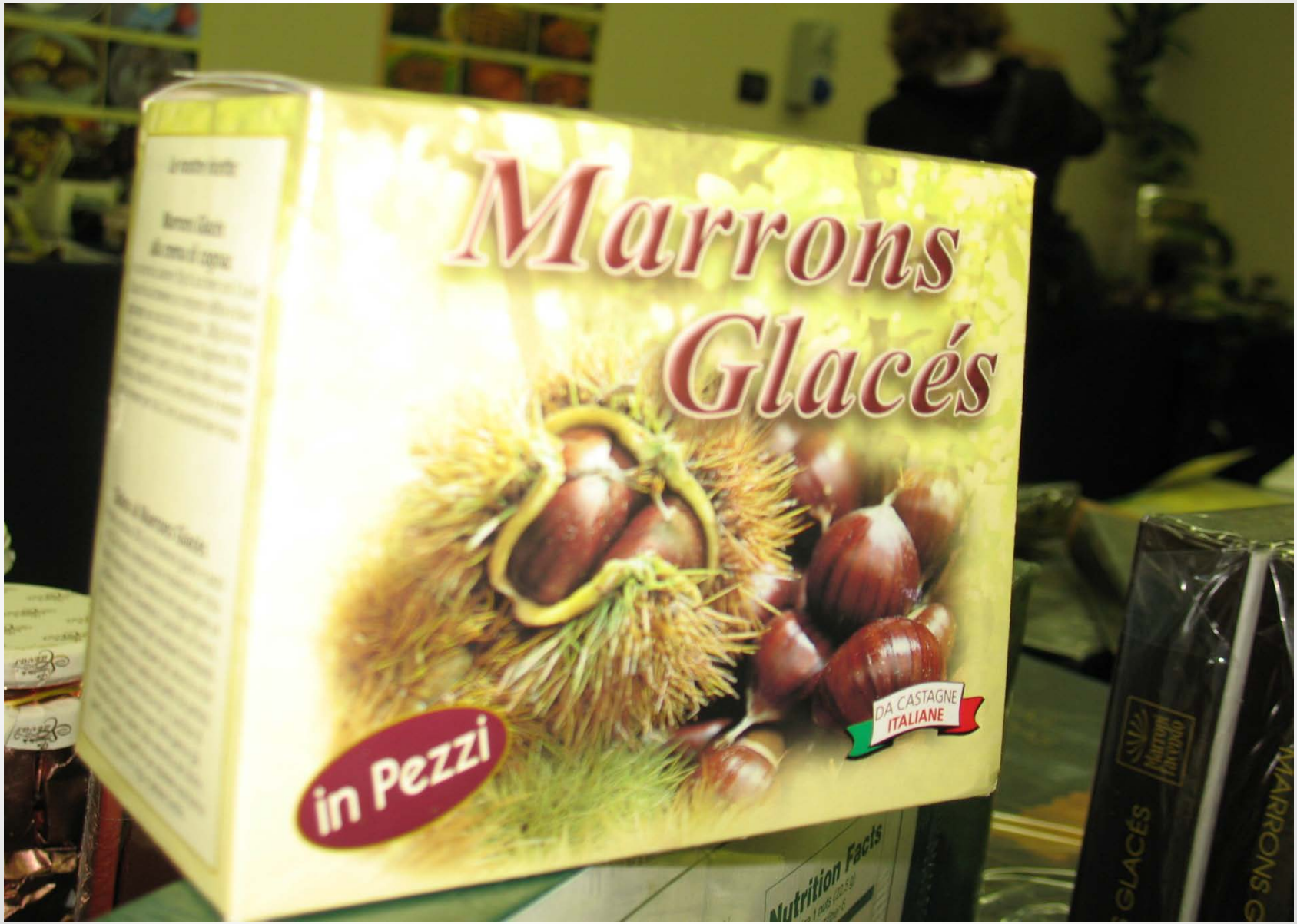

Marrons glaces Γαλλίας

Marrons glaces Τουρκίας

Στη χώρα μας διατίθεται μόνον κάστανο σε γλυκό κουταλιού (Πορταριά Πηλίου)

Το ερευνητικό πρόγραμμα μας δίνει τη δυνατότητα να παραμείνουμε κοντά στους παραγωγούς, να τους ενθαρρύνουμε και να τους καθοδηγούμε με γνώσεις και νέες ιδέες.

Η επέκταση της καστανοκαλλιέργειας θα αυξήσει την παραγωγή και το εισόδημα των παραγωγών στα ορεινά Χανιά αλλά και θα επιτείνει τα οφέλη από το Αγρο-Δασοπονικό σύστημα διαχείρισης.

Διαπιστώνετε ότι η καλλιέργεια της καστανιάς στην Κρήτη χωλαίνει και ότι πρέπει να αλλάξουν πολλά πράγματα. **Ευελπιστώ** ότι όταν το πρόγραμμα ολοκληρωθεί οι προοπτικές για βελτιωμένη, πιο εκτεταμένη και περισσότερο αποδοτική καστανοκαλλιέργεια στο Ν. Χανίων θα είναι πολύ καλύτερες.

Σας ευχαριστώ

Η Ελλάδα μας είναι όμορφη. Ας σεβαστούμε τη φύση.